

Tomi Lahti /Heinolan kaupunki
tomi.lahti@heinola.fi

Viite: Lausuntopyyntö 21.3.2022

Asia: Kiinteä muinaisjäänös vedenottamon ja vesilinjan alueella Myllykylässä, Heinolassa

Heinolan kaupunki on rakentamassa uutta vedenottamoa ja siihen liittyvää vesilinjastoa Myllykylän alueelle Heinolassa. Suunnittelualue on kooltaan yli 7 hehtaaria. Hankkeesta ei ole ennen sen aloittamista pyydetty lausuntopyyntöä alueelliselta vastuumuseolta.

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiakohdan hankkeesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei ole olemassa ajantasaista tietoa muinaisjäänöksistä. Viimeksi se on ollut inventoinnin kohdealueena 2003, jolloin vedenpumppaamon läheisyydestä tunnistettiin mahdollisesti historialliselle ajalla ajoittuva hiilimiilu (*T. Sepänmaa 2003: Heinola. Vattenfall Verkko Oy:n voimajohtolinja välillä Vierumäki - Heinola K. As. Muinaisjäänösinventointi*). Museovirasto on määritellyt hiilimiilun muinaismuistolain (295/1963) suojaamaksi kiinteäksi muinaisjäänökseksi (muinaisjäänösrekisterin tunnus *Pumppuasema 100000615*). Koska ajantasaista muinaisjäänöstietoa ei ole saatavilla, olisi hankkeeseen pitänyt ehdottomasti sisällyttää selvitys alueen muinaisjäänöksistä jo sen suunnitteluvaiheessa. Suunnittelualueella, lukuun ottamatta vesilinjan kaivuutyötä, on rakentaminen kuitenkin jo aloitettu. Rakentamisen myötä rakennuspaikkojen alueilla mahdollisesti sijainneet muinaisjäänökset ovat todennäköisesti tulleet tuhotuiksi.

Museo muistuttaa lausunnon pyytäjää siitä, että riittävät selvitykset ovat yksi tärkeä maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999 + myöh. täydennykset) sisältyvä vaatimus myös arkeologisen kulttuuriperinnön osalta, oli kyse sitten pienestä tai suuresta maankäytön muutoksesta. Kuten luontoarvojen kohdalla, on myös muinaisjäänösten osalta jo maankäyttöhankkeen alkuvaiheessa syytä lähestyä niistä vastaavaa tahoa ja selvittää suunnittelualueen muinaisjäänösten (esihistoriallisten ja historiallisten) selvittämisen tarve ja muinaisjäänösrekisterin tietojen ajantasaisuus. Tämä luo pohjan hankkeen sujuvalle etenemiselle.

Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää vesilinjalle jäävän muinaismuistolain suojaaman hiilimiilun (*Pumppuasema 100000615*) huomioimista hankkeessa joko siten, että

A) vesilinjan reitti muutetaan kiertämään hiilimiilun alue (päivitetyt suunnitelmat on lähetettävä museolle hyväksyttäväksi ennen kaivamisen aloittamista)

tai

- B) hiilimiilu tutkitaan ja dokumentoidaan arkeologisin kaivaustutkimuksin, minkä jälkeen alue voidaan vapauttaa rakentamiselle.

Arkeologiset tutkimukset voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohdasta *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Valitun toimijan on haettava ennen tutkimuksia Museovirastolta 10€ mukainen tutkimuslupa: tutkimuksen on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset niin tutkimuksen, dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Museovirasto/alueellinen vastuumuseo valvoo suoritettavia tutkimuksia ja niiden riittävyttä. Tutkimusten jälkeen Museovirasto/alueellinen vastuumuseo antaa erillisen lausunnon, jonka myötä rakentamiselle ei ole muinaismuistolain mukaista estettä.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue ei sisälly rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueille, mutta on arvokasta Vierumäenkangas-Musterinharjun harjualueetta (Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014). Rakentaminen sekä vanhan vedenottamon purku on ilmeisesti luvitettu jo erikseen. Ala-Musterin vedenottamo on Heinolan toiseksi vanhin, valmistunut vuosi Pikosen vedenottamon jälkeen. Heinolan vedenottamoita ei ole inventoitu. Museo katsoo, että tällaiset yhdyskunnan infrastruktuurin kannalta tärkeät, ehkä vaatimattomatkin rakennukset on hyvä vähintään dokumentoida ennen purkamista, minkä museo voi tarvittaessa myös hoitaa. Tämän tarpeen arvioimiseksi museo pyytää toimittamaan lisämateriaalia, kuten valokuvia nykytilasta ja suunnitelmakuvat.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
tutkija, arkeologi	Esko Tikkala
tutkija	Reetta Nousiainen

Tiedoksi: Museovirasto, Heinolan kaupunki, Hämeen ELY-keskus